

Sidste søndag var det Trinitatis søndag - også kaldet Hellig Trefoldigheds Fest. Jeg kunne se på menighedens program, at der ikke var gudstjeneste her i Randers - så I gik altså glip af Trinitatis, i hvert fald her i huset.

Nuvel, vi baptister har vistnok ikke for vane at gøre meget ud af Trinitatis - og det er nu en skam, for den dag står for noget ganske unikt. Det er en dag i kirkeåret, som ikke er bundet op på en bestemt bibelsk begivenhed, som jul, påske og pinse er det - så mon ikke det går an at fejre Trinitatis i dag.

Hvad er det så, Trinitatis står for?

Vi fejrer den dybe og afgørende indsigt, som Gud har givet os i sig selv - den guddommelige virkelighed : At Gud er én, og der er ikke andre guder end ham, som er hellig og evig og højt ophøjet over alt det skabte, alt det begrænsede og forgængelige, og som har åbenbaret sig i aktiv kærlighed, i barmhjertighed som Faderen, som Sønnen og som Helligånden.

Det er, som sagt, ikke en bestemt bibelsk begivenhed vi fejrer. Og evangelieteksten, der er foræret os i dag, er valgt, fordi den er det eneste sted i hele Bibelen, hvor Faderen og Sønnen og Helligånden er nævnt direkte og klart som en enhed. Vi finder ikke i Bibelen en klart formuleret Treenighedslære - den udkrystalliseredes langsomt og blev formuleret i løbet af kirkens første 400 år.

Man kan måske synes, at det er lidt underligt at fejre noget så støvet som et gammelt kirkeligt dogme fra dogmatikbogen - treenighedsdogmet.

Der er andre, der har set, hvor vigtigt dette gamle støvede dogme er.

Søger man på internettet med søgeordet Treenighed, så får man ganske mange søgeresultater. Og ud af de sider, man så kan slå op på, er der mange der udfolder en vældig energi og spekulationsvirksomhed og et stort ordforbrug for at tilbagevise dette gamle støvede dogme.

For hvis det kan tilbagevises, eller endnu bedre set fra den vinkel, modbevises, så er det dermed også bevist, at hele den kristne kirke blot er et intetsigende hylster for en menneskeskabt overtro - der er intet evangelium, blot en menneskeskabt myte - der er ingen frelse ved tro på Jesus Kristus - der er ingen bøn, der når højere end loftet - der er ingen Gud, hvis evige arme når helt herved.

Kristendommen bliver til en håndterlig religion, som kan bruges til profit eller magt, for den bliver blot et resultat af menneskelig fantasi, styret af beregnende snusfornuft.

Det var netop sådanne snusfornuftige angreb på det liv, der voksede ud af troen på og dåben i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn, som tvang de gamle til at forsøge at sætte ord på deres fornuft-trodsende gudserfaring.

De ord blev bl. a. til de trosbekendelser, der siden det 4. århundrede har været pejlemærker for, om en gruppering af troende kunne kaldes en kristen menighed eller

ikke. Kriteriet har været, om denne gruppering kunne bekende troen på én Gud, Faderen, Sønnen og Helligånden.

En af de ældste trosbekendelser, vi kender, er den Nicænokonstanopolitanske Trosbekendelse - - for nemheds skyld kaldet den Nicænske bekendelse fra år 381.

Nu vil jeg opfordre til, at vi sammen siger denne trosbekendelse :

DEN NICÆNSKE TROSBEKENDELSE

Vi tror på én Gud, den almægtige Fader,
himmelens og jordens,
alt det synliges og usynliges skaber.

Vi tror på én Herre, Jesus Kristus,
Guds enbårne Søn,
som er født af Faderen før alle tider,
Gud af Gud, lys af lys, sand Gud af sand Gud,
født, ikke skabt, af samme væsen som Faderen,
ved hvem alt er skabt,
som for os mennesker og for vor frelse steg ned fra himlene
og blev kød ved Helligånden af Jomfru Maria og blev menneske,
som også blev korsfæstet for os under Pontius Pilatus,
blev pint og begravet
og opstod på tredje dagen ifølge skrifterne
og opfor til himmels,
sidder ved Faderens højre hånd
og skal komme igen i herlighed
for at dømme levende og døde,
og der skal ikke være ende på hans rige.

Vi tror på Helligånden, som er Herre,
og som levendegør,
som udgår fra Faderen,
som tilbedes og æres tillige med Faderen og Sønnen,
som har talt ved profeterne.
Og på én, hellig, almindelig og apostolisk kirke.
Vi bekender én dåb til syndernes forladelse
og forventer de dødes opstandelse
og den kommende verdens liv.

Amen.

Disse ord blev ikke formuleret ud af snørklede spekulationer. Naturligvis har de tænkt dybt over valget af ord. Og de har været helt og aldeles klar over, at uanset, hvilke ord, de valgte, så ville disse ord ikke være tilstrækkelige til at beskrive den Gud, de havde mødt i troen og i dåben og i bønnerne.

Den spekulative teologi, hvor man kan score benovelsens points ved mange kloge ord, den form for teologi er en moderne opfindelse.

De gamle grundede over det dyb, de oplevede sig sænket ned i, i dåben i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Deres grunden over det blev til tilbedelse, som førte dem ud på en rejse i bøn - kontemplationens ordløse samtalerejse, hvor ord forstummer og ånd taler med ånd - Gud taler med menneskehjertet, og menneskehjertet taler med Gud.

Man sagde dengang: Teolog er den, der beder i ånd og sandhed - og den, der beder i ånd og sandhed, er teolog. Må Gud give, at vi alle er teologer.

Det hjertet hører og ser dér, når mennesket med ånd sjæl og krop er helt nærværende i Guds nærvær, det kan kun tolkes i billeder. De ord, vi sagde i trosbekendelsen er alle sammen blot billedord.

Der var andre, der opgav ordene, og forsøgte at formidle det, de havde set og hørt og mødt i streg og farver - i billeder.

Det blev en tradition, som vi især kender fra den ortodokse kirke i øst - ikoner. Ofte har vi protestanter i vest gjort vore ortodokse brødre og søstre megen uret, når vi undertiden har beskyldt dem for at tilbede døde billeder - afgudsdyrkelse.

Det er slet ikke det, der er tale om - ikontraditionen vender den stik modsatte vej : Den, der beder i ånd og sandhed forsøger gennem billeder at formidle, hvad han har hørt og set på bønnens rejse med og mod den treenige Gud. Og ofte beskriver ikonmalerne selv selve processen med at skabe billedet som en bøn, en kontemplation.

En ikon er altså en prædiken med malerpensel.

Det at betragte et sådant billede kan blive som at følge med på denne rejse i bøn og meditation og kontemplation, hvorved man ser og hører og modtager langt mere en mange ord kan formidle, fordi det er en rejse ad vejen, som hedder Kristus selv, mod

Faderen, med Helligånden som vejleder og drivkraft.

Nu skal jeg ikke prædike mere, men hvis I vil med, så lad os så småt begive os ud på denne rejse i bøn og meditation ved hjælp af Andrej Rubljow's Treenighedsikon. Jeg vil lade Rubljow prædike for os.

I må gerne meditere med og afbryde mig og give jeres besyv med.

Det var en vedtaget regel fra gammel tid i kirken, at man måtte ikke afbilde Gud, p. gr. af billedforbudet i Det gamle Testamente.

Menneskesønnen, Gud som menneske måtte man afbilde, netop fordi han var menneske.

Efter samme tanke finder Rubljow et smuthul i det gamle billedforbud - en

situation, hvor Gud viste sig for mennesker i menneskes-kikkelse : Herrens besøg hos Abraham ved Mamres Ege. Det blev hans grundmotiv.

(1. Mos. 18,1-16)

Abraham sad i teltåbningen, og pludselig, da han ser op, står der tre mænd foran ham. Abraham er ikke et øjeblik i tvivl om, at det er Gud Herren, der åbenbarer sig for ham. Og læser vi beretningen med hjertet og med troens øje - uden om alle videnskabeligt kritiske metoder - så er der ikke langt til den tanke, at det er den Treenige Gud, som allerede ved begyndelsen til sit folks historie åbenbarer sig. Her sidder Gud og venter på det måltid, Abraham er ved at forberede, inden Gud giver sit løfte til Abraham - løftet om en søn imod alle odds - bekræftelsen af Guds første løfte til Abraham : I dig skal alle jordens slægter velsignes. Guds løfte opfyldes - Abrahams afkom bliver et stort folk.

Det er dette folks Bibel - det Gamle Testamente, som grundigt slår fast, at Gud er én. Men mange andre steder i GT fandt de første kristne den Treenige Gud, som var åbenbaret med Kristus.

“I begyndelse skabte Gud himlen og jorden Og Gud sagde: Lad OS skabe mennesker i VORT billede, så de ligner OS.”

Skabningen er med på billedet. I baggrunden ser vi et træ, der ligesom bøjer sig ind over de tre. Er det en af Mamres Ege, eller hilser det fra alle skovens træer, som skal juble, når Herren kommer for at dømme jorden med retfærd (Sl. 96) - ligesom bjergene t.h.f. træet (ikke tydeligt) -

Sl. 49: Himlen skal råbe af fryd og jorden juble,
bjergene skal bryde ud i fryderåb,
for Herren trøster sit folk,
han forbarmer sig over sine hjælpeløse.

I baggrunden t.v. står et hus - er det en kirkebygning - et hus af levende sten? Eller er det en bygning af menneskehænder Sl. 90 : Herren, vor Guds herlighed komme over os! Styrk vore hænders værk for os. Hvad huset end er, så fortæller det om Guds nærvær hos os.

Og derfor kommer det os ved, hvad billedet fortæller om de tre, der sidder ved bordet.

De har hver en stav i hånden og sandaler på fødderne. De er på én gang rejseklædt og festklædt.

På bordet står en kalk med - er det vin eller er det blodet af et offerlam.2. Mos. 12, : Sådant skal I spise påskelammet: I skal have kjortlen bundet op om lænderne og have sandaler på fødderne og stav i hånden; i al hast skal I spise det. Det er påske for Herren. Måltidet hos abraham er blevet til et påskemåltid. Guds frelsende indgriben i verdens gang.

Rubljow har forsynet de tre skikkelser med vinger. For Gud kom til Abraham fra en anden verden end den, Abraham og vi kender. I bønner ser vi ind i den verden - og dog sidder Gud her ved Abrahams bord - og han sidder ved det påskebord, vi om lidt skal samles om, når vi fejrer nadver.

Det første, der umiddelbart fanger øjet, når vi ser på ikonen, er skikkelsen i midten. Klædt i en kjortel, der er rødbrun som blodet eller som jorden, og en kongebå kappe - himlens farve, som alle tre skikkelser bærer. Det er Sønnen - på én gang menneske af jord

og Gud af Gud - offerlammet og Majestæten, der har fået al magt i Himlen og på jorden. Men Majestæten knejser ikke. Han bøjer hovedet hen imod skikkelsen til venstre i billedet, og får os til at dreje blikket samme vej.

Jesus sagde: "Alt har min fader overgivet mig, og ingen ved, hvem Sønnen er, undtagen Faderen, og ingen ved, hvem Faderen er, undtagen Sønnen og den, som Sønnen vil åbenbare ham for."

Joh. 14,6-7 : »Jeg er vejen og sandheden og livet; ingen kommer til Faderen uden ved mig. Kender I mig, vil I også kende min fader. Og fra nu af kender I ham og har set ham.«

Faderen t.v. i billedet er klædt i en gylden kappe - gylden, fordi han er al herligheds ophav.

Gud er ikke afbildet her som den gamle af dage, men som den evigt unge, der altid, ja evigt er i sin bedste alder, smuk og livskraftig.

Ser vi på ansigterne, vil vi se, at skikkelserne ligner hinanden. Med højre hånd peger Faderen på Sønnen, for han overgiver alt til ham Hebr.1,3: Han er Guds herligheds glans og hans væsens udtrykte billede, og han bærer alt med sit mægtige ord.

Hvem af de to er ældst? - det kan vi ikke se, for begge, ja alle tre er evige. Den lille håndbevægelse, hvori Faderen overgiver alt til Sønnen, betegner samtidig Sønnens evige fødsel af Faderen.

Han er sand Gud af sand Gud. Samme væsen som Faderen.

Det samme kan siges om den tredje person, Helligånden. De gamle valgte at sige, at Ånden ikke fødes, men udgår fra Faderen, for de vidste ikke, hvordan de ellers skulle udtrykke denne relation.

Helligånden er den mest uudgrundelige af de tre - og dog er han den, der i dag er os nærmest.

Han er den mest uudgrundelige.

Faderens herlighed kender vi allerede til, hvis vi har øjne i hovedet, for "hele jorden er fuld af hans herlighed".

Sønnen kender vi, for han var menneske som os.

Ånden er usynlig. Hans hele vilje og virke er at åbenbare Sønnen og Faderen - aldrig sig selv - for os. Derfor bøjer han hovedet imod de to, og trækkene i hans ansigt er udviskede, for vi ser ham aldrig, men vi fornemmer dog ligheden med de to andre ansigter, for det er en og samme Gud - den eneste.

Sønnens højre hånd rækker frem mod bægeret, samtidig med at den med to fingre peger på Helligånden. Jesus sagde til Peter i Getsemane : »Stik sværdet i skeden! Skulle jeg ikke drikke det bæger, Faderen har givet mig?«

Og da ham havde tømt det - indtil døden på korset - skriver Johannes - sagde han: »Det er fuldbragt.« Og han bøjede hovedet og - opgav ånden, siger den danske oversættelse - der står egentlig : han overgav ånden.

Helligånden sendes til os p. gr. a. Jesu død for vor skyld. Han sidder her ved bordet ligesom på spring. Hånden med rejsestaven ligger på det ene knæ, som om han skal til at rejse sig. Hans højre hånd peger nedad - fra Guds evighed imod os - som siger han: Det er dér, jeg skal være.

Hans dragt er nærmest gennemsigtig blå som vandet, vi døbes i, og grøn som en forårsmark, for han kommer til os med nyt liv fra Gud, i Gud, med Gud.

Det har undret mange i tidens løb, at de tre ansigter ser så alvorlige ud. Er evangeliet ikke det glade budskab? Opfordres vi ikke til at glæde os i Herren? Står der ikke, at Guds rige består i retfærdighed, fred og glæde i Helligånden?

Hvad gemmer sig bag disse alvorlige miner? Her er vi nok ved noget af det dybeste, som Rubljow har set på sin rejse i bønner, og som han prøver at give udtryk i disse ansigtstræk.

Hele denne tanke om Gud som Treenig, kan ved en overfladisk betragtning ligne et spekulativt, støvet, gammelt dogme - er det ikke nok at sige, at Gud er én.

Gud er kærlighed, siger Skriften. og sådan kender vi ham. Gud er evig - evig kærlighed. Alt, hvad han gør, er gjort af kærlighed.

Kærlighed kan ikke eksistere, uden at der er nogen at elske. Hvem elskede Gud, før han skabte verden?

Den Gud, som Jesus præsenterede os for - den Gud, som Helligånden i bønner leder os til, er ikke en ensom, monumental majestæt. Det gudsbillede blander sig mange steder i GT, og vi kender det gudsbillede fra muslimernes Allah. Den Gud, som ikke tåler det mindste, og ikke giver sin ære fra sig. Hævnens og straffens Gud. Den ensomme, ophøjede majestæt.

Den Gud, som Jesus åbenbarede, til hans væsen hører, at han er en relation - den evige kærligheds relation mellem Faderen, Sønnen og Ånden.

Kender I - ja I gør - det udtryk i øjnene, når to dybt forelskede ser på hinanden og erklærer deres kærlighed til hinanden kun med øjnene. Øjne fulde af længsel, selv om de står tæt ind til hinanden.

De øjne er alvorlige, men fyldt med glæde - ikke den glæde, der opnås ved nydelse, eller ved at modtage noget. Den glæde har altid et element af egoisme i sig. Egoismen findes ikke i Gud. Kærlighedens glæde er glæden ved at give alt til den anden. Guds kærligheds glæde hører aldrig op, for Gud er evig, og i Gud er der altid mere. Derfor er øjnene også fulde af længsel - kærlighedens og glædens længsel efter at give stadig mere.

Kærligheden har det i sig, at den vil ekspandere. Vi kender det på det rent menneskelige plan - fra mand og kvinde, som får børn, der får del i deres kærlighed. Et fællesskab, hvor kærligheden hersker, vil uvægerligt række ud til andre.

Også Guds kærlighed ekspanderede - i skabelsen - Alt i himmel og på jorden er skabt som hvirvlet ud af den kærlighed, der evigt strømmer i enheden mellem Faderen og Sønnen og Ånden.

Ud af denne kærlighed blev vi skabt i Guds billede.

Så meget større må vi se vort fald, synden. Den er ikke kun et brud på den ophøjede majestæts ærekære krav og bud - men et brud på, en laden hånt om den kærlighed, som giver og giver og bliver ved at give.

Jak. 4,5-6 : »Med nidkærlighed længes Gud efter den ånd, han har givet bolig i os, og viser så meget større nåde«

Den længsel, Rubljow har set og forsøgt at male i disse øjne, er det også Guds længsel efter sin kærligheds skabning - hans længsel efter os?

Der står en kalk på bordet. Lige ud for den - dér, hvor vi går ind i billedet er der en åben plads, som om Gud ventede gæster, eller han har gjort plads til os: "Dette bæger er den nye pagt ved mit blod!" sagde Jesus. Den nye pagt, at vi må kaldes Guds børn, og vi er det - - fordi Gud har sendt sin Søns Ånd i vore hjerter.

På ikonen er Ånden parat til at rejse sig og gå - han er på vej til os - altid hos os og altid på vej, ligesom vi i bønner er sammen med Gud og altid på vej til Gud.

Læg mærke til hans højre hånd, som peger ned mod os. Den er ligesom hvælvet. Der er lige plads til et hoved under den - for han kommer for at velsigne.

Og mærk efter - denne kærligheds bevægelse, som engang skabte verden, som drev Sønnen til vor verden og op på vort kors, som sender helligånden over os og i os for at velsigne os med al den himmelske verdens åndelige velsignelse - den kærligheds bevægelse bevæger os videre ud med den samme velsignelse - for kærligheden vil altid ekspandere. Igen må vor matematiske logik give op, For "videre ud" i denne bevægelse er aldrig længere væk, men altid nærmere den Treenige Gud, som er kærlighed.

Nu skal vi være stille. Ikke fordi vi har udtømt enmet, eller udtømt Rubljows billedprædiken, men netop fordi vi aldrig kan udtømme det. Vi skal bruge nogle øjeblikke til hjertets bøn og tilbedelse af Gud Fader, Søn og Helligånd.